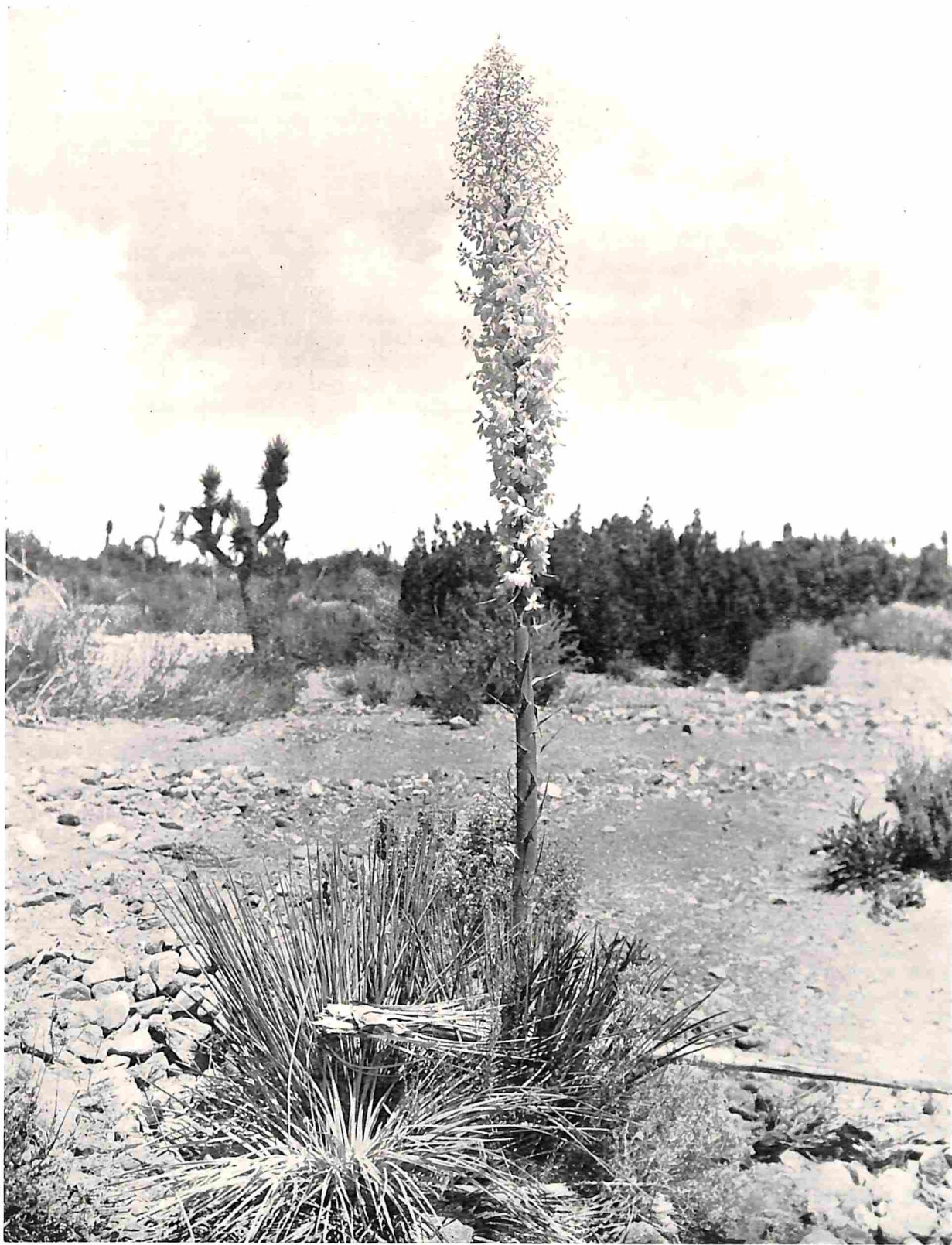

BUITEN

28^E JAARGANG N^O. 28

ZATERDAG 14 JULI 1934

BLOEIENDE YUCCA WHIPPLEI IN CALIFORNIË. DE OMGEVALLEN BLOEISTENGEL BLOEIDE
HET JAAR TE VOREN
(BIJ HET ARTIKEL: „YUCCA FILAMENTOSA“)

Redactie: Mr. P. J. A. BOOT

INHOUD

ZIENDE OOGEN, DOOR COBY GONGGRIJP-WEBER BLZ. 326—327

MOOKERHEI, DOOR JOHAN WESSELINK . . . BLZ. 327. 336

NICE IN DEN ZOMER (GEÏLL.) DOOR THÉO DE VEER
BLZ. 328—330RATTEN EN MUIZEN (GEÏLL.), (III, VELDMUIS,
BOSCHWOELMUIS), DOOR Dr. G. BARENDRECHT
BLZ. 329—332YUECA FILAMENTOSA (GEÏLL.), (EEN FRAAI BLOEI-
ENDE VASTE PLANT), DOOR G. KROMDIJK BLZ. 325, 332—333DE WONDEREN VAN FLORENCE (GEÏLL.) DOOR LIDA
DE BY-VERGOUW BLZ. 333—335KALANCHOË GLOBULIFERA COCCINEA (GEÏLL.), (EEN
FRAAI BLOEIENDE VETPLANT), DOOR L. S. BLZ. 335—336

SCHEMERING (GEDICHT) DOOR NONNIE WIEMEIJER BLZ. 336

VOLOP ZOMER OP DEN AMERSFOORTSCHEN BERG
(ILL.) BLZ. 336*Men gelieve alle stukken voor Redactie en Administratie bestemd te
zenden naar Rokin 74—76, Amsterdam. Bijdragen dienen vergezeld te
gaan van postzegels voor eventuele terugzending.**Overneming van den inhoud, ook bij gedeelten, verboden.*

ZIENDE OOGEN

DOOR COBY GONGGRIJP-WEBER

(Slot)

INGRID HEEFT EEN DROOM

HET is op een morgen, dat de sneeuw dooit en er lentebelofte door de lucht zweeft.

Niels Bódde komt den weg af naar 't dorp. Hij is erg vermagerd, zooals altijd in 't voorjaar, want de winter is hard boven in de bergen.

Als hij langs Jelle Gunnarson's hut komt, weifelen zijn stappen even. Maar dan loopt hij door.

Als hij er bijna voorbij is, roept een fijn stemmetje zijn naam.

„Niels! Niels Bódde!” Het is Ingrid, die in de deur staat en met haar groote, lichtlooze oogen naar hem kijkt.

„Ik hoorde je langs komen”, zegt ze. „En nu moet je even binnenkomen, want ik wil je wat vertellen. Ik heb al den heelen morgen op je gewacht”.

Haar gezichtje is heel bleek en haar lippen trillen een beetje. Er hangt een sfeer om haar heen die Niels niet begrijpt en hij gaat verwonderd met haar mee naar binnen.

Er is niemand in de hut.

„Vader is naar 't dorp en Moeder is uit met Kleine Jelle, omdat 't zulk mooi warm weer is vandaag”, zegt Ingrid. „Heb je al gezien dat 't boompje op ons dak ¹⁾ dikke knoppen heeft? Moeder vertelde 't me vanmorgen en ik kan 't voelen groeien”.

Niels geeft geen antwoord. Hij is onrustig om 't vreemde, dat mee de hut in is gekomen.

„Waarom ga je niet zitten?” vraagt het kind. „Ik wou je net Sneeuw witje laten zien. Dat is mijn poes. Moeder zei dat ze wit was en toen heb ik haar Sneeuw witje genoemd”. En ze loopt naar buiten om haar poes te roepen.

Niels gaat zitten op een stoel die tegen den muur staat. Als Ingrid weer binnenkomt zegt ze: „Dit is nou Sneeuw witje. Is ze niet lief? Het is heelemaal alleen mijn poes”. En ze zet het poesje op Niels' knie.

„Ik ben zoo blij dat ze wit is”, gaat ze door. „Want wit is zoo mooi”.

Niels streelt 't poesje. „Ja, wit is mooi”, zegt hij. Maar Sneeuw witje is zwart, want ze heeft in den modder gezeten.

Dan komt Ingrid opeens vlak bij hem staan. „Niels. Je moet aan Mijnheer Horreby zeggen dat hij het mes en den ring mee moet nemen”, zegt ze met een vreemde stem.

Sneeuw witje tuimelt op den grond en rent verontwaardigd weg.

„Mes — ring? Kind, hoe kom je er bij?” Niels ziet er niet erg slim uit op dat oogenblik.

¹⁾ In Noorwegen hebben veel hutten een dak van plaggen met mos en gras en ook wel met struiken en kleine boompjes begroeid.

„En 't geld ook”, zegt Ingrid. „Alles wat hij verstoopt heeft”.

Dan pakt hij haar bij haar arm. „Zeg, hoe kom jij aan al dien onzin?” vraagt hij een beetje ruw. „Wie heeft jou dat verteld?”

„Onze Lieve Heer”, zegt Ingrid. Ze is een beetje bang, omdat Niels opeens zoo'n booze stem opzet.

„Vervloekt”, zegt Niels, want hij begrijpt er nog niets van.

„Ja zie je, ik droomde 't vannacht”, legt Ingrid uit, en ze ziet nu nog witter dan zooeven. „Ik droomde dat ik op een grooten weg midden in de sneeuw was en ik kon zien en Onze Lieve Heer was er ook. En Onze Lieve Heer zei tegen me dat ik jou moest waarschuwen voor dat mes en den ring en 't geld van Horreby, omdat er anders nare dingen zullen gebeuren als Horreby ze niet haalt. En toen heb ik vanmorgen op je zitten wachten om 't je te vertellen”.

Het valt Niels opeens in dat hij de oude Inger Waschvrouw eens heeft hooren vertellen, dat Ingrid Gunnarson ook niet goed bij haar hoofd schijnt te zijn, net als Kleine Jelle. Wanneer was dat ook al weer, dat Inger dat vertelde? O ja, toen Kirsten Skaane pas gestorven was.

„Heb je wel meer van die droomen?” vraagt hij, en dan trekt hij haar op zijn knie, want ze ziet er uit of ze ieder oogenblik flauw zou kunnen vallen.

„Niet veel”, zegt Ingrid. Ze gaat vertrouwelijk tegen hem aanleunen en doet haar oogen dicht. „Ik zie de dingen meestal”.

Het is een heelen tijd stil. Dan zegt Niels: „Wat zie je dan?”

„O, ik zie niet altijd. Daar zou ik niet tegen kunnen, want ik word er altijd ziek van. 't Laatst heb ik Kirsten Skaane zien doodgaan. Dat was vreeselijk. Ik kon toen ook voelen en eerst kreeg ik een vreeselijke pijn in mijn rug. En toen zag ik Kirsten liggen en de dokter stond er bij en vrouw Hyrre. En later kwam Jens Skaane er nog bij. En ik heb Kirsten zien doodgaan en 't kindje was ook dood. En de dokter zei: „'t Is God's wil”, en Jens snikte vreeselijk. En ik had al dien tijd pijn, want ik was Kirsten en ik ging dood”.

Niels streelde het zachte blonde haar. „Hoe lang heb je dat al, kleine Ingrid?” vroeg hij zacht.

„Nog niet zoo lang. Het gebeurde na Kerstmis. Toen kwam Onze Lieve Heer bij me en die zei: „Ik zal maken dat je soms uit den trold kunt stappen. Want toen je dien groenen bril nog droeg, kon je tenminste nog wat zien, maar dit is wel erg naar voor je. Maar je zal heel andere dingen zien dan de menschen”. En toen streek Hij over mijn oogen en toen zag ik Hem. En dat was zoo mooi dat ik flauw gevallen ben. En na dien tijd kan ik zien”, zegt Ingrid.

Als Niels weer naar boven gaat, loopt hij zoo te peinzen dat er een diepe rimpel tussehen zijn oogen komt.

DE ZIENDE OOGEN

Nu is 't zomer in 't dal. Het is er groen en warm en de kinderen zwemmen in de fjord. Boven in de bergen merk je niet veel van den zomer, behalve dat de dagen langer zijn en er wat sneeuw is gesmolten. Als Niels Bódde of zijn broer Kristian naar beneden gaan, moeten ze onderweg telkens wat uittrekken omdat 't beneden zooveel warmer is. En ze gaan den laatsten tijd nogal veel naar 't dorp, omdat ze bericht verwachten van Mijnheer Horreby, dat maar steeds niet komt. Want Niels heeft op dien dag dat Ingrid hem van haar droom vertelde direct naar Horreby geschreven en Horreby heeft teruggeschreven dat hij alles onmiddellijk zou komen halen. Het was een opgewonden brief, want Horreby gelooft vast aan voorspellingen. Kristian gelooft er heelemaal niet aan en hij doet niets anders dan Niels uitlachen om zijn bijgeloovigheid. Dan haalt Niels zijn schouders op en zegt: „Dat heeft er niks mee te maken, of ik er aan geloof of niet. Horreby heeft in alles te beslissen en daarom moest ik hem schrijven”.

„Och, waarom?” zegt Kristian. „'t is toch allemaal maar poespas”.

Maar hij gaat toch steeds als 't zijn beurt is, naar 't dorp om te zien of er al bericht is van Horreby.

Nu zijn er al acht weken voorbij en ze hebben niets meer van Horreby gehoord.

Op een dag gaat Kristian Bódde weer naar het dorp. Het is midden Juli en de zon maakt den weg wit alsof er sneeuw komt, ziet hij in de diepte een heeleboel menschen die erg

¹⁾ Riviertje bij Merok.

MOOKERHEI

DOOR JOHAN WESSELINK

HET is wel een heel typisch stukje grond, waarop onze tent stond, een plekje wit zand, bijna stuifzand, waarop grillige dennen, die in allerlei bochten en wrongen opgegroeid zijn, de eenige vegetatie vormen. ☼ Het eigenaardige van deze plaats, misschien één hectare groot, is de ligging temidden van het lage oeverland van de Maas, van akker- en weideland, waardoor een beek stroomt, strepen en vlekken van heide, een moeras met zwarte, veenachtige kolken en een kilometer daar vandaan de hooge, met bosschen begroeide heuvels van de Mookerheide, de Sint Jansberg en het Rijkswoud. ☼ Een veelsoortiger plantengroei en dierenwereld, gevolg van de bodemgesteldheid, zal in Nederland moeilijk te vinden zijn. Onder de bloemen van het bosch, bosch van rijk-gevarieerd geboomte, vonden we de maagdepalm, de rapunsel en andoorn, in de weiden de margriet en de koekoeksbloemen, in het korenland de korenbloem, de bolderik en de papaver, langs de beek de vergeetmijniets en de lisschen, en dan weer dichtbij de nachtorchideeën en zonnedauwen, waterlelies en slangenwortel, al die geheimzinnige schoonheden van het moeras. ☼ Rond de tent lagen daar die vijf plantenwereldjes, ieder van het bijzondere karakter, dat niet alleen bepaald wordt door kleur en vorm der planten, maar ook door wat er op en boven den bodem leeft. En heel eigenaardig is de harmonie in dat alles. ☼ In de schaduwen van het bosch behooren de kamperfoelie, de varens, het paarse vingerhoedskruid. Het geheimzinnige van hun kleur en geur, hun sierlijkheid tegen de stammen, is harmonisch met de stemming van het boschen vervolmaakt ze. ☼ De korenbloem, de papaver, zij omlijsten feestelijk de wiegende korenvelden, zij hooren bij het ranke, wuivende koren met hun opgeheven kelken van blauw en rood. ☼ De vergeet-mij-niet is de natuurlijke omzooming van een heldere beek, de zonnedauw stoffeert met warme glinstering den valen veengrond en bij de poelen met hun donkere diepte behoort de bruine waterbezie en de gagel. ☼ En nu de dierenwereld. In het bosch zwerven vlinders en uiltjes, die passen bij het wezen van het bosch; de vlinders boven zonnige weiden zijn anders. ☼ Lichte libellen zweven boven de beek, maar boven de poelen snorren gore insecten. In het heldere water schieten de stekelbaarsjes, in de slooten springen de kikkers, in de poelen duiken ratten. ☼ De leeuwerik stijgt op uit weide of korenveld, de goudvink schuilt in lage dennen, maar kraaien leven in donkere kruinen. Met de breede rivier en de weiden zijn de breede wieslagen van reigers en ooievaars in harmonie. ☼ Trots alle verschil in wezen en vorm is er een harmonische samenhang in kleuren, lijnen, rhythm en van beweging waar te nemen. ☼ Temidden van die, laten we paradoxaal zeggen harmonische contrasten, in het midden van die vijf wereldjes bij de Mookerheide, hadden wij onze tent staan en nimmer hebben wij de natuur met haar groote veelzijdigheid zoo van dichtbij kunnen zien en ondergaan. ☼ Want elke aanschouwing was immers een meer of minder sterke sensatie! ☼ De vogelwereld: Een roofvogel, die daar met trillende vleugels in de lucht hangt, loerend met zijn scherpe oogen, die je daar hoog niet zien kunt, maar waarvan je weet, dat zij naar beneden priemen, naar de prooi. ☼ De leeuwerik, die zingend opstijgt tot hij niet meer te zien is, dat musiceerende, onzichtbare wezentje aan den hemel. ☼ De reigers, die langs de slooten stappen, heel stil en statig, met fijn hangende aigrettes en dan met een aanloopje opvliegen. En 's avonds de boschuilen, twee aan twee op den telefoondraad langs den weg. ☼ Dat zijn allemaal kleine sensaties. Die vind je ook bij de planten. Zoo'n vleeschetend, kleverig zonnedauwplantje in de heide, daar kun je een uur bij liggen om te zien hoe er een mugje op vast raakt, hoe het blaadje krult en 't beestje in een kuiltje van kleverig vocht verdrinkt en verteert. ☼ Met een korreltje zand lukt het niet, met een kruimeltje brood ook niet. 't Zonnedaawtje is een lekkerbek en verteert alleen wat haar smaakt. Maar een klein pietertje van je hard gekookt ei op zoo'n blaadje en dankbaar krult het en 't eiwitje verdwijnt in de plantenmaag. ☼ We hadden ook ons plezier aan het duivelsnaaigaren, dat duivelsche warnet van draden, dat langzaam maar zeker de arme hei omkruipt, omwoelt en ten slotte vernietigt in een ondoordringbaar, onontwarbaar gewirwar.

(Slot op blz. 336)

druk doen, en de auto van Jens Skaane is er ook bij. Kristian begint op een draf te loopen om er gauw bij te zijn.

De menschen staan allemaal voor Jelle Gunnarson's hut. Sommigen lachen smalend, maar er zijn er ook die roepen: „Maar schiet dan toch op, als 't kind waarheid spreekt en 't werkelijk ziet, moeten we er gauw bij zijn! Het is toch immers wel meer gebeurd dat iemand de dingen kan voorspellen”.

En Jens Skaane zet den motor al aan.

Op dat oogenblik komt Kristian Bødde aan.

„Lieve hemel, daar heb je Kristian Bødde!” roept Inger Waschvrouw. „Dan is 't toch waar wat 't kind gezegd heeft, dat hij naar 't dorp was!”

„Wat is er gebeurd?” vraagt Kristian. Hij ziet alle menschen aan en eindelijk blijft zijn blik op Ingrid rusten. Zij is doodsbleek tot haar lippen toe en haar oogen zijn wijd open en staren langs de menschen. En Karen moet haar vasthouden, anders valt ze.

„Ze zegt dat ze Niels kan zien, die met mannen vecht”, roept Klaus Hansen. „En dat we hem gauw moeten gaan helpen”.

Ingrid dringt zich krampachtig tegen haar Moeder aan.

„Maar stuur ze dan toch weg, die menschen, stuur ze toch weg,” fluistert ze, want haar stemmetje heeft niet meer kracht. „Hij heeft bloed boven zijn oogen en daarom kan hij ze niet goed zien!”

„Toe gaan jullie er nu toch naar toe!” smeekt Karen. „Al gelooven jullie 't niet!”

„Ja we gaan! Als jullie niet gauw komen, rij ik alleen weg!” roept Jens, en dan is de auto in een oogwenk vol mannen. Kristian Bødde zit naast Jens, die chauffeert. Hij ziet er opeens heel bleek uit en doet erg vreemd, want hij vraagt telkens of 't niet nog harder kan. Het is net of hij er opeens aan is gaan gelooven.

Bij de Djupvashut moeten ze er uit en verder loopen midden door de sneeuw. Dat is nog een heele sjouw en ze zijn al gauw buiten adem . . .

. . . Karen heeft Ingrid de hut in gedragen en de deur dicht gedaan en nu gaan die lastige menschen daar buiten gelukkig weg, omdat ze nu toch niet meer kunnen hooren wat Ingrid zegt.

Ingrid zegt anders niet veel meer. Ze ziet doodsbleek en haar oogleden hebben blauwe schaduwen. En ze is zoo koud, zoo koud. Karen tracht haar te verwarmen aan haar borst. Ze hoopt maar dat de dokter gauw komt. Inger Waschvrouw zou hem waarschuwen, heeft ze beloofd. Maar als Inger iemand heeft gevonden om tegen te praten, vergeet ze al 't andere.

Opeens heeft Ingrid haar oogen weer open en haar afgetobd gezichtje krijgt een blijden glans.

„Nu zijn de mannen er eindelijk! En Kristian Bødde slaat den man die op Niels loert, neer. Niels heeft er twee neergeslagen. En ik zie 't mes en de ring en 't geld nog onder de . . .”. Dan breekt het zwakke stemmetje en Ingrid's hoofdje valt machteloos achterover.

In den hoek van de kamer gilt Kleine Jelle van pret, omdat hij Sneeuw witje op haar staart heeft kunnen trappen . . .

. . . Niels Bødde staat voor de deur van Jelle Gunnarson's hut, zijn gezicht is opgezwollen en gekneusd en hij heeft een groot wit verband om zijn hoofd en zijn rechterarm in een doek. Ze hebben hem in de Djupvashut verbonden, want zijn arm is gebroken en hij heeft een diepe wond boven zijn oogen. Maar ze hebben 't vlug moeten doen, want Niels moest en zou zoo gauw hij kon naar Ingrid toe.

Maar als hij voor de deur staat, zeggen ze dat Ingrid dood is, en hij hoort Karen huilen.

„Laat me er in”, zegt hij bruusk en dan duwt hij de deur open en staat in de hut. De dokter is er, en Karen, die huilt. En Ingrid ligt op het groote bed van Jelle en Karen en ziet er uit als een slapend engeltje.

„Het was de inspanning”, zegt de dokter. „En de angst omdat ze haar niet gelooven wilden. Dat is te veel voor zoo'n zwak klein hart”. En dan schudt hij het hoofd.

Karen ziet Niels 't eerst en loopt op hem toe . . . „O Niels, o Niels!” kermt ze.

„Het is God's wil geweest, Karen Gunnarson”, zegt de dokter, en dan begint Karen nog veel harder te huilen. Ze grijpt Niels bij zijn hand en neemt hem mee naar 't bed.

Daar staat hij op Ingrid neer te zien en voelt zich van binnen leeg en ziek. Hij kan niets zeggen. Hij kan er alleen maar staan en kijken.

Er is een lachje om Ingrid's mond, omdat zij nu zien kan, zonder dat 't pijn doet.

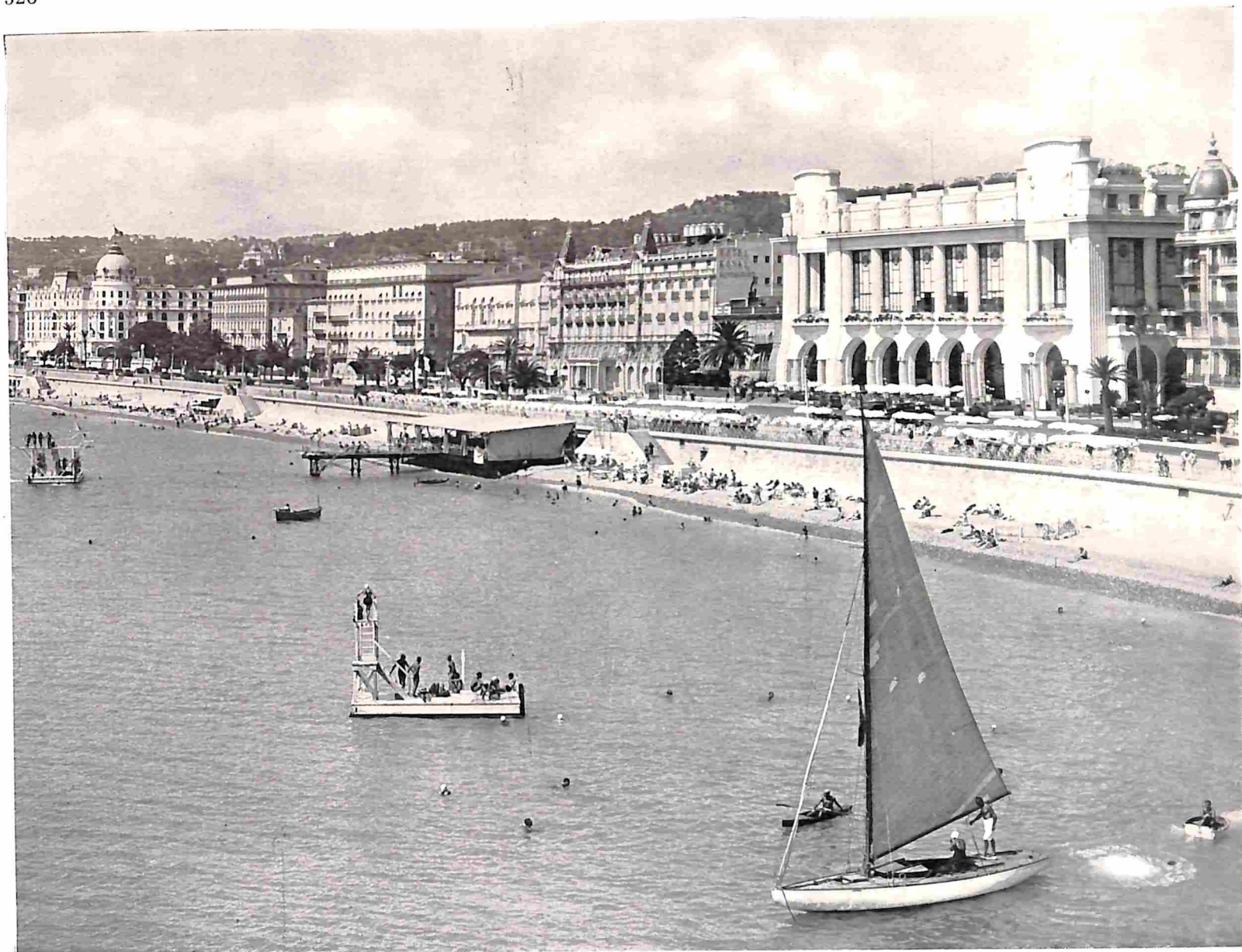

Foto Gilletta

EEN ZOMERMORGEN AAN DE BAIE DES ANGES

NICE IN DEN ZOMER

DOOR THÉO DE VEER

„O Nice! heureux séjour, montagnes renommées,
De lavande, de thijm, de citron parfumées.”

(Delille. — „Les Jardins”).

A Nice, le printemps c'est toute l'année, sauf l'été qui est vraiment l'été”, schreef eens de académiecien René Boylesve in een zijner reisbrieven uit de Riviera. En ziet, in die bewering schuilt heusch geen overdrijving. Want inderdaad, zoo is het: voorjaarsweer het gansche jaar rond, mitsgaders een zomer die werkelijk zomer is, ziedaar waarmede wij hier zijn gezegend. Ja, nóg kennen wij ze hier, de zomers-uit-den-goeien-ouden-tijd, de werkelijke zomers, met hun maanden-lang constant, blij zonneweer, maar héél, héél af en toe onderbroken door een korten, fellen regen tijdens een heerlijk verfrisschende onweersbui, — nog altijd kennen wij ze hier, die gezegende groote-vacanties waarin wij met onze jongens dag-in dag-uit, week-in week-uit buiten kunnen zijn; waarin wij kunnen gaan visschen of zeilen, kampeeren of bergtochten maken zonder bevreesd behoeven te wezen voor dagen van kil, druilerig regenweer of zelfs maar voor sombere, loodgrauwe luchten, — nóg bestaan ze hier, de droomerige, zoele zomeravonden, de avonden waarop men bij het intieme schijnsel van een tuinlamp nog heel laat „en famille” buiten zit, of, lui gemakkelijk in een linnen vouwstoel onder het groen van een verlicht park, naar een militair-concert of naar de verre muziek van mandolines en gitaren ligt te luisteren. Ja, hier aan de Côte d'Azur beleven wij hem telken jare nog, den bijkans overal elders tot een rareit schier geworden, ouderwetschen zomer. Nochtans, — en ongetwijfeld zal dat velen vreemd klinken, — zonder er te lijden te hebben van dagen van ondraaglijke hitte of van nachten waarin een

overmatige warmte het rustig slapen zou kunnen beletten. Immers zorgen hier een heerlijke „brise de Mer” in den morgen, en de niet minder door ons gewaardeerde „brise des Montagnes” tegen den avond er niet trouw voor dat — zelfs in de warmste jaren — de gemiddelde temperatuur in de buurt van 27° blijft zoodat, trots den felst zonnigen hemel, het leven in de Riviera doorgaat een genot te zijn? Waarlijk, zoo vind ik Nice dan ook zelfs in het hartje van den zomer aantrekkelijk. — ja, bijwijlen aantrekkelijker nog dan in welk ander seizoen ook. En dat in meer dan één opzicht. Een opinie die, naar het mij voorkomt, gaandeweg door al meer en meer vreemdelingen gedeeld wordt. In die mate zelfs dat, — vergis ik mij niet al te zeer, — wij hier binnen niet te langen tijd een minstens even belangrijk, zoo wellicht niet nog belangrijker, „saison d'été” als „saison d'hiver” zullen kennen. Want dank zij een ideaal klimaat en een werkelijk wonderen rijkdom aan natuurschoon, bestaat hier 's zomers tusschen de bergen en de zee, tusschen de majesteitlijke Alpes-Maritimes en het schitterend lazuur der Méditerranée, gelegenheid voor velerlei, zoo niet voor haast alles, uitgezonderd verveling en melancholie. Stad en zee en bergen . . . ja ziet, biedt „Nice en été” ons, — naast de charme van hare exotische tuinen en het gezellig drukke van hare luxeueze Promenade des Anglais, naast het geanimeerde leven op hare avenues en de voorname rust harer lommerrijke boulevards, naast het pittoreske der smalle, kronkelige straatjes en der pleintjes van haar „oude stad”, en het zoo heerlijk fel-kleurige en teekenachtige van haar „marché” onder de platanen, — sedert eenige jaren niet immers ook, naast de rust en de eenzaamheid in de bosschen — en „la vie au grand air” op de bergen van haar achterland, het geraffineerde confort en de verscheiden genoegens van een

Foto Photo Comptoir, Nice

DE JEUGD IN HET ZONNEBAD

dan het hedendaagsche Nice tijdens haar „saison estivale”. Een „saison estivale”, waarin men, laat ik u dit terstond vertellen, hier op velerlei —, zoo niet op elk gebied de grootst mogelijke vrijheid geniet, dat wil zeggen: waarin een iegelijk, — onder voorwaarde dat de grenzen van het betamelijke niet worden overschreden natuurlijk, — volkomen doen en laten kan wat zijn hart of zijn fantasie hem ingeeft. Geen kleinzielig gereguleerder, geen noodeloze belemmeringen in wát ook, mitsgaders totale afwezigheid van deftig-doenerij, snobisme en vestimentairen dwang, zie daar in een paar woorden het régime waaronder wij hier in Nice in den zomer leven, — een „régime d'aimable nonchalance et de bien-être”, dat, voor zoover ik dit heb kunnen nagaan, tot dusverre nog nimmer tot eenige catastrofe leidde, ja zelfs nooit de minste reden tot klachten gaf. Dús leven wij hier in de warme maanden, in stad en aan zee, in de „campagna” en tusschen de bergen, dan ook met recht „als God in Frankrijk”, — onbezorgd, sans-gêne, en voor het grootste deel van den dag... och waarom het niet eerlijk te bekennen!, in een zoet, bij momenten aan het zalige grenzend „far niente”, — dit laatste, een hier traditioneele en buitengewoon geliefde grootvacantiebezigheid, te gelegener tijd onderbroken door de beoefening van de een of andere sport, het bijwonen van een muziekkuitvoering of van een wedstrijd, of het tot laat meemaken van een avondfeest ergens onder de palmen of op een feestelijk verlichte boulevard aan zee. Zoo wijdt de een zich dan hier bijvoorbeeld iederen ochtend aan de edele zwemkunsten aan het daaraan nauw-

moderne, mondaine zeebadplaats? De dagen dat alles wat toerist was doorgaans reeds na aanvang Mei de Côte d'Azur en hare hoofdstad meed, liggen dan thans ook wèl en beslist voorgoed achter ons. Met het gevolg dat ontboezemingen als: „une ville blanche, assoupie au parfum des eucalyptus”, een: „Nice paresseuse au flanc des montagnes”, en nog zoo vele andere, het hier tegenwoordig voor den zomer zoo goed als niet meer „doen”. Want waarlijk, geen oord is gedurende maanden Juli, Augustus en September levendiger —, derhalve minder „assoupie” en „paresseuse”,

verwante waterpolo, amuseert een ander zich er met de aquaplane, terwijl weer een ander de voorkeur geeft aan een maar heel even zich in zee onderdompelen om daarna, heerlijk lui uitgestrekt, op het kiezelstrand der „Baie des Anges”, zich uren lang door de radieuze zon van Nice te laten roosteren en bruin branden, — zoo is de een hier 's zomersmorgens voor dag en dauw reeds aan 't roeien of aan 't pagaaien, terwijl daar tegenover een ander weer veel meer voor „une reposante nonchalance” aan boord van een zeiljacht voelt, of, bijzonder op zijn gemak gesteld, een rustig, koel plekske onder de zonnetent van een motorboot prefereert, — zoo vindt deze op het cement der tennisbanen —, gene op de groene golf links hier zijn genoeg, terwijl daarentegen weer anderen liever, den rugzak op en de grove wandelschoenen aan, een wijle de eenzaamheid der bosschen en der ravijnen van het in het achterland gelegen Peira-Cava of van Saint-Martin-Vésubie opzoeken, of, gewapend met ijzer-gepunten bergstok en stevig koord, hier voor een aantal dagen het hooggebergte achter Saint-Etienne-de-Tinée intrekken of, indien echte nimrods, er boven de wouden van Turini op de gemzenjacht of op die van wilde zwijnen gaan. Waaruit ge ziet dat Nice ons op het gebied van sport, zoowel aan haar „mer d'azur” als in hare wild pittoreske „montagnas”, ook in de zomermaanden gelegenheid en variatie te over biedt. Maar waarnaast zij voor degenen die, minder of in het geheel niet sportief aangelegd, hunne groote-vacantie rustigjes in het koele lommer der platanen en der magnolia's tusschen de exotische tuinen en de blanke villa's „en ville” wenschen door te brengen, toch óók die oude charme nog immer bezit welke eens Hector Berlioz hier over zijn zomerverblijf deed schrijven: „Je suis à Nice, j'en aspire l'air tiède et embaumé à pleins poumons. Voilà la vie et la joie qui accourent à tire d'aile, et la musique qui m'embrasse, et l'avenir qui me sourit; je vis seul, j'écris, je chante, je crois en Dieu. C'est ainsi que je passe ici les plus beaux jours de ma vie”.

RATTENENMUIZEN

III. VELDMUIS, BOSCHWOELMUIS

DOOR DR G. BARENDRECHT

WIE de woorden schade en muizen met elkaar in verband brengt, denkt daarbij wel in de aller-eerste plaats aan veldmuizen. Nu is mij echter al vaak gebleken, dat, hoe ongelooflijk het den plattelandster ook moge schijnen, menigeen niet meer voorstelling heeft van een veldmuis dan van een okapi. Ik denk, dat zij zich toch wel iets voorstellen, dat erg veel op de gewone huismuis lijkt. In ieder geval worden de boschmuizen, die 's winters onze huizen binnendringen, strijk en zet met

Foto Gilletta

NICE, GEZIEN UIT EEN DER EXOTISCHE TUINEN IN DE OMGEVING

Foto Gilletta

NICE IN DEN ZOMER. IN DE KOELTE VAN EEN PERGOLA

den naam veldmuis vereerd, wat ook al niet op groote kennis van zaken wijst. Wie eigenlijk het eerst op het idee is gekomen om de geelgrijze bewoners van onze graanvelden muizen te noemen, weet ik niet, maar dat het een misleidende naam is, is zeker. Met de echte muizen hebben zij niets anders gemeen, in hun uiterlijk wel te verstaan, dan hun kleine postuur; voor het overige lijken ze meer op een heel klein marmotje, waar een soort gehalveerde muizenstaart aan is gezet. De romp en kop zijn veel plomper en zwaarder gebouwd dan bij de echte muizen, de pooten zijn ook maar kort en, zooals reeds werd opgemerkt, de staart haalt niet meer dan de helft van een ordentelijke muizenstaart. De kleine ooren gaan gedeeltelijk schuil in de vacht, wat den kop een heel andere uitdrukking geeft dan die welke zoo raak is gekarakteriseerd in Micky Mouse. De kleuren zijn niet gemakkelijk te beschrijven, de rugkant is geelachtig grijs, iets koperachtig, de zijden en de onderkant zijn wat lichter, maar toch lang niet wit. Uit deze beschrijving blijkt wel, dat de veldmuis zich tot de echte muizen ongeveer net zoo verhoudt als de waterrat tot de echte ratten en inderdaad behoort de veldmuis dan ook tot dezelfde onderfamilie, die der woelmuizen, waar we in de waterrat voor het eerst mee hebben kennis gemaakt. Voor zijn woonplaats geeft de veldmuis de voorkeur aan open velden; meestal zijn dat natuurlijk bouwlanden, maar in sommige gevallen vestigt hij zich ook in moerassige weidestrecken. Als rechtgeaarde woelmuis wijdt hij zijn halve leven aan het graven van hollen en gangen en hij heeft het in die kunst dan ook een heel eind gebracht. In harden leemgrond een diep hol te graven is een

kleinigheid voor hem en het eerste wat een veldmuis, die door zijn ouders de wijde wereld in wordt gestuurd, doet, is een hol graven. Doordat de veldmuizen gezellige dieren zijn, raakt op die manier in een muizenrijke streek de bodem in den loop van den zomer letterlijk doorzeefd met muizenholen. Voor de ventilatie in den grond is dat natuurlijk zeer bevorderlijk en zoo is er aan die veldmuizen, de schrik en wanhoop van elken bouwboer, ten slotte ook nog wel iets goeds. Meen echter niet, dat zij niet meer koorden op hun boog hebben. In moerassige streken, die bij een bepaalde samenstelling van het grasdek ook tal van veldmuizen kunnen herbergen, kan van die graverij natuurlijk niets inkomen, aangezien de kleine mijnbouwer nog niet zoo ver in de techniek is gevorderd, dat hij het kwelwater uit zijn hol kan pompen. In dat geval maakt hij een keurig nest boven den grond, overdekt door een koepel van gevlochten grassprietten, dat een behoorlijke regenbui kan doorstaan. Maar met dat al blijft het verblijf van veldmuizen in een dergelijke streek toch iets bijzonders; hun normale woonplaats is het bouwland, daar zijn ze pas in hun element. Aangezien zij zaden boven elk ander plantaardig voedsel prefereren, slaan zij het liefst hun tenten op in graanvelden, hoewel zij andere vruchten ook wel naar waarde weten te schatten. De eerste jongen komen in het voorjaar al ter wereld en worden in den loop van den zomer door een stuk of vijf andere nesten opgevolgd. Tegen dat het koren rijp is, hebben de veldmuizen zich dan ook voldoende van de winterverliezen hersteld om een succesrijken aanval op het rijpe gewas te doen. Daarbij schijnen zij een zeer fijnen neus voor te hebben wat het eerst rijp is. Zoodra een veld erwten of wintertarwe zoo ver is, komen zij van alle naburige velden in troepjes opdagen en wanneer dat veld afgewerkt is, is meteen een naburig perceel wintertarwe ver genoeg om in hun onderhoud te voorzien. In erge muizenjaren ontstaat er een formeele wedstrijd tusschen de muizen en den boer, wie er het eerst bij is. In zoo'n jaar behoeft ge heusch Uw nachtrust niet op te offeren om de bedrijvigheid gade te slaan, de concurrentie is dan veel te scherp om te veroorloven, dat overdag geslapen wordt, iets wat de veldmuis anders toch ook al niet veel doet. Op alle manieren gaan zij zich te buiten. Van de halmen, die door wind of regen neergeslagen zijn, worden de korrels ter plaatse uitgepeld, andere probeeren in de staande halmen te klimmen, die dan al gauw omknakken en subiet leeggegeten worden. Weer andere bijten de stengels van onderen gewoon door om de dikke aren machtig te worden, waarvan zij, als zij hun buik rondgegeten hebben, nog een paar als reserve in hun geheel mee naar huis nemen. En wanneer het graan van het land is, is de narigheid nog niet afgelopen, want de veldmuizen weten de korenschuren en graanmijten op een prik te vinden en leiden dan nog, totdat alles gedorscht is, weken lang een heerlijk leven! Een gedeelte slaat dan zijn tenten meteen maar in de kelders van de boerderijen op, maar de meesten en vooral zij, die onder de graanmijten hebben gehuisd in de afgelopen weken, raken nu zoo zoet-

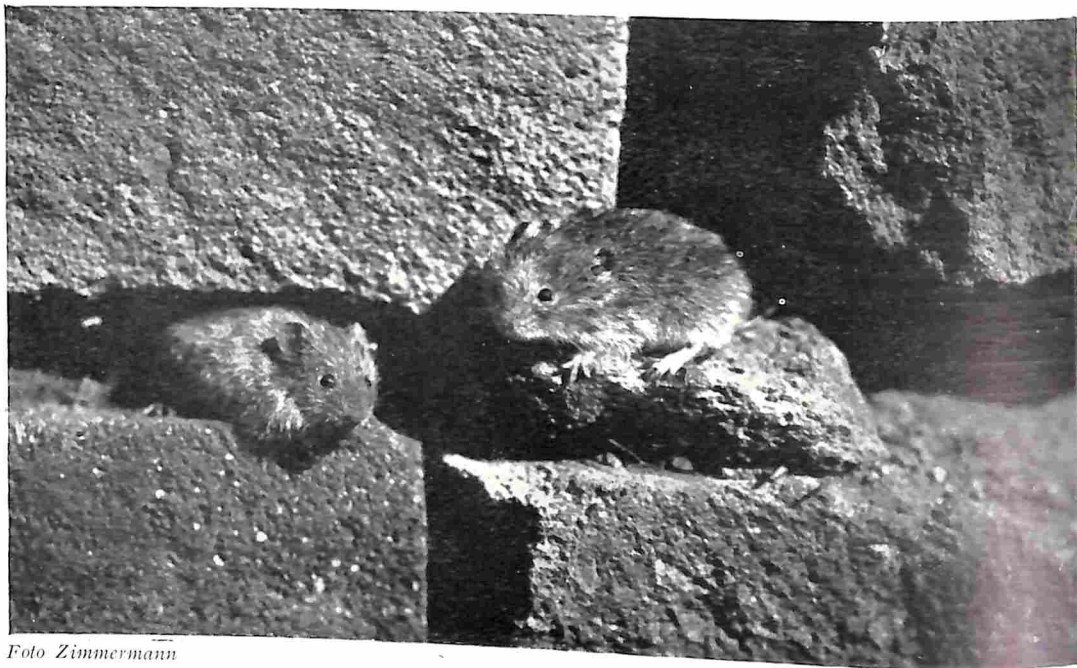

Foto Zimmermann

EEN PAARTJE VELDMUIZEN VOOR DEN INGANG VAN HUN HOL IN EEN MUUR

jesaan op hun wintervoorraad aange-
wezen, die zij in verschillende depen-
dances van hun hol hebben opgeslagen.
Het is alsof zij weten, dat zij niet den
heelen winter slapende kunnen door-
brengen: dat gebeurt alleen maar ge-
durende de ergste koude. Soms raakt
die wintervoorraad op voordat de win-
ter voorbij is en dan breekt er een
moeilijke tijd aan voor het kleine volk-
je. Over de wintersche velden rond te
gaan zwerven heeft geen zin, dan word
je toch maar opgepikt door uilen of
kraaien of besprongen door de overal
rondsluipende wezeltjes. Neen, dan
gaan ze lange ondergrondse foura-
geertochten houden, op zoek naar wor-
tels en als de grond hard bevroren is,
valt dat niet mee. Tusschen twee haak-
jes, de lezer heeft al wel begrepen, dat
zij bij zoo'n gelegenheid en trouwens
bij elke andere even goed, het eetbare
gedierte, dat het ongeluk heeft hun
weg te kruisen, niet ongemoeid laten.

Foto Zimmermann

AARDMUIS

Voor de overwinterende hommalkoninginnen worden op
die manier soms erg gedecimeerd. Maar met de komst
van het voorjaar is alle leed weer geleden en kunnen zij
zich weer te buiten gaan, wel niet aan hun geliefde grut-
terswaren, maar dan toch aan jonge spruiten, wortels en
insecten zonder tal. In het begin van den zomer zijn ze
dus nog niet erg schadelijk, maar, zooals reeds bleek, juist
tegen dat de erwten en boonen en het graan rijp worden
komt daar verandering in, dan zijn ze vele malen talrijker
dan in het voorjaar toen er nog niet zooveel te vernielen
was. Het ergste is, dat de eerste jongen zich tegen het eind
van den zomer, dus juist in den kritieksten tijd, ook alweer
gaan vermenigvuldigen en zoo komen dan, na een gunstigen
zomer, de beruchte muizenjaren tot stand. Wie dat nog
nooit gezien heeft, kan er zich geen voorstelling van maken
hoe het getroffen land er in zoo'n geval uitziet. Op klaar-
lichten dag loopen ze bij duizenden tusschen de stoppels
van één enkelen akker en daar de onvermijdelijk intredende
hongersnood hun alle schuwheid heeft ontnomen, probeeren
zij pas op het allerlaatste oogenblik een goed heenkomen te
vinden, zoodat zich soms verschillende voor den ingang van
één hol verdringen. Een van de meest voor de hand liggende
bestrijdingsmethoden bestaat in zoo'n geval dan ook hierin,
dat jongens met stokken over de velden zwerven en alles
dood slaan of trappen wat ze te pakken kunnen krijgen.
In enkele streken worden premies uitgelooft voor elke ge-
dooede muis en dan is het wel gebeurd, dat één enkele muizen-
jager dagelijks zijn 1500 muizen kwam aanbieden. Maar na-
tuurlijk is het kwaad dan al geschied. Men krijgt pas een
goed overzicht van de talrijke der muizen als het graan
van het land is en dat is net precies even te laat, dan is al

een heel groot gedeelte van den oogst in de muizenmagen
en -voorraadkamers terecht gekomen. De roofvogels, vooral
buizerden en torenvalken, die in zulke zomers in grooten
getale komen opzetten, zijn als het ware een voorbode van
de ramp. In normale jaren zouden zij, geholpen door roof-
dieren en uilen, de muizen best baas kunnen, als zij door de
jagers maar voldoende met rust waren gelaten. Op de stop-
pelvelden komen behalve de roofvogels ook nog kraaien en
eksters hun deel van de muizenweelde opeischen, maar in
een echt muizenjaar is het natuurlijk toch allemaal een drup-
pel op een gloeienden steen. De boer zelf neemt dan, meer
uit wraak dan om nog wat te redden — want daar is het
dan toch te laat voor — zijn toevlucht tot vergiftigd graan,
de z.g. muizentarwe. Die muizentarwe is echter een twee-
snijdend zwaard, omdat de roofvogels, die de vergiftigde
muizen eten, er even goed aan succombeeren als de knagers
zelf en zoo raakt de boel op den duur nog meer in de war.
Gewoonlijk eindigt zoo'n muizenplaag even plotseling als hij
begonnen is en daar zijn twee verschillende oorzaken voor.
De eerste mogelijkheid en wel de meest voorkomende is
deze, dat er een besmettelijke ziekte onder de muizen op-
treedt, die onder de door honger verzwakte dieren moord-
dadig huishoudt. Als die epidemie wat lang uitblijft, kunnen
wij de natuur tegenwoordig wel een handje helpen door in
het veld aas neer te leggen, besmet met dezelfde bacillen-
cultures, die bij de rattenbestrijding zulke goede diensten
doen. Per slot van rekening is dat de eenige afdoende mui-
zenbestrijding. Natuurlijk valt door de bescherming van roof-
dieren en roofvogels ook heel wat te bereiken in preventief
opzicht, maar in streken waar de eindeloze graanvelden
door geen enkel boschje worden onderbroken, zullen muizen-
jaren toch wel steeds blijven optreden.

Het is er al net mee als met de insect-
tenplagen: wie een speciaal voedsel van
één bepaalde diersoort zoo in het groot
gaat kweken, moet er zich niet over
verbazen, dat die soort zich in het on-
gehoorde gaat vermeerderen, zonder
dat de natuurlijke vijanden daarmee
gelijken tred kunnen houden. Dat in
dit bijzondere geval de roofvogels en
roofdieren, die eens per jaar jongen
krijgen, de snelle vermenigvuldiging
van de muizen niet bij kunnen houden,
zal wel duidelijk zijn. De tweede moge-
lijkheid waardoor aan de muizenplaag
een onverwacht einde kan komen, is
deze, dat de muizen zelf er genoeg van
krijgen en weg trekken. Dat trekken
is een eigenschap die op kleinere schaal
trouwens voortdurend aan den dag
treedt. Zoodra een veld afge oogst is,
trekt de heele bende als één man naar
een volgend om zich daar weer te gaan
installeeren of ze er thuis hoorden.
Maar af en toe, bij sterke overbevol-

Foto Zimmermann

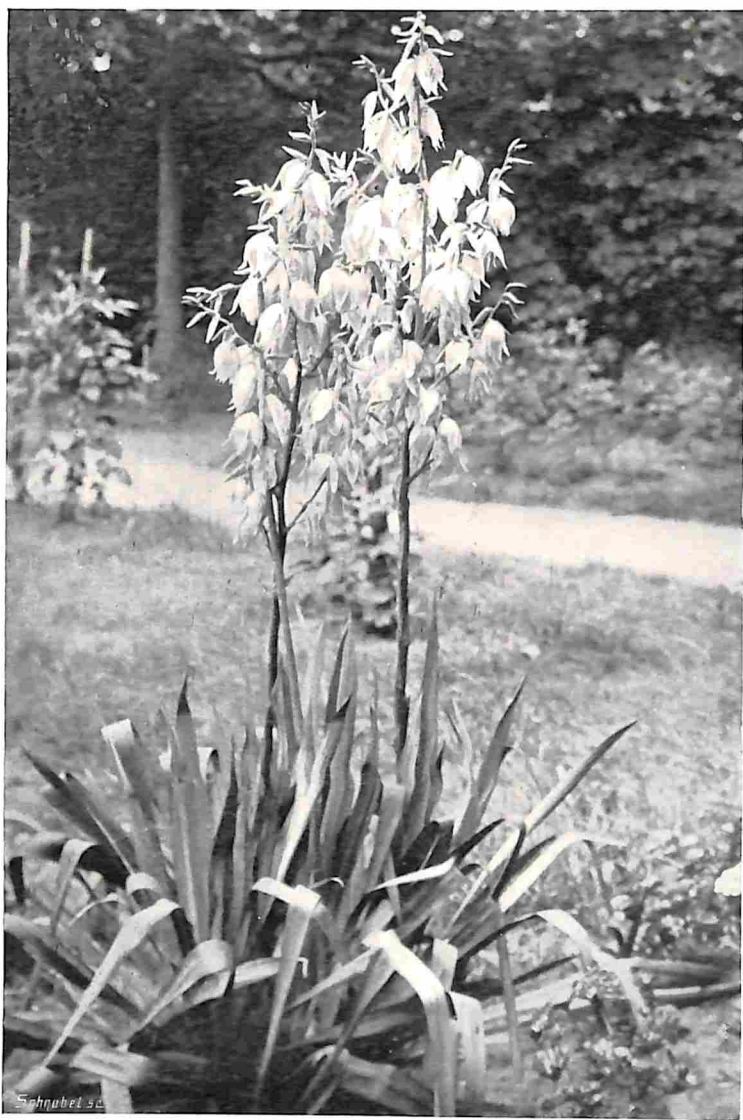
BOSCHWOELMUIS BIJ HET PLUNDEREN VAN EEN GOUDVINKENNEST

king, verlaten zij in gesloten colonne de landstreek en trekken tientallen kilometers ver, gebergten overtrekkend, over rivieren zwemmend, net als hun op dit punt beroemd geworden bloedverwanten, de lemmingen. ☼ De gewone veldmuis bewoont het grootste gedeelte van het Europeesche vasteland, tot de gebergten toe, maar op de eilanden, Engeland, Ierland, Sardinië en Sicilië ontbreekt hij. In Engeland wordt zijn plaats ingenomen door de aardmuis, een dier, dat, hoewel niet talrijk, bij ons toch ook voorkomt. Het is een grijze veldmuis, zoo mogelijk nog iets plomper dan de andere en buitengewoon weinig schuw, zoodat wel beweerd wordt, dat je ze met je handen kunt pakken. Zij leven niet zoozeer in het open veld als wel in boschjes; ik ving hem b.v. geregeld in de vochtige moerasboschjes van het Gooi. In Engeland schijnt hij in alle opzichten de plaats van onze veldmuis in te nemen, maar daarvan is hier wel geen sprake. ☼ Een soort veldmuis, die hier wel in vele streken de woelmuis is, is de boschwoelmuis, een dier van onze diliviale streken en ook alweer meer van het bedekte terrein dan van de open velden. In tegenstelling met de aardmuis is de boschwoelmuis veel levendiger en van kleur en van aard dan de veldmuis. De rugkant is bepaald mooi bruinrood, terwijl de schedelkenmerken, vooral het gebit, hem nogal ver van de gewone veldmuis plaatsen. Zijn levenswijze verschilt ook aanmerkelijk van die van zijn beruchten neef. In zijn boschjes is uit den aard der zaak veel minder vegetarisch voedsel te halen dan op de vette bouwlanden en zoo leeft hij grotendeels als een vroolijke struikroover ten koste van al het klein gedierte, dat hij machtig kan worden. Hoezeer elk van die woelmuissoorten aan een

Foto Zimmermann

VELDMUIS, OP HET PUNT ZICH TE GOED TE GAAN DOEN AAN EEN KOOLPLANTJE

YUCCA FLACCIDA

bepaald terrein gebonden is, bleek wel uit de omstandigheid, dat ik in een boschje, waarin ik vele tientallen boschwoelmuisen en aardmuisen ving, — die twee schijnen elkaar niet te hinderen — nooit ook maar één enkele veldmuis machtig kon worden. De boschwoelmuis kan ook heel schadelijk worden en wel voor den boschbouw. Hij heeft n.l. de leelijke gewoonte om de schors van jonge boompjes af te knabbelen en wel, in tegenstelling tot de veldmuis, die zich daaraan ook wel bezondigt, maar niet zoo goed klimmen kan, tot op vrij aanzienlijke hoogte. Wanneer de schors rondom is weggevreten, gaat het boompje natuurlijk dood en zoo kunnen zij in een jonge aanplant geducht huishouden. ☼ In het Noorden, en op enkele plaatsen ook wel in het centrum van ons land, leeft nog een heel eigenaardige forsche woelmuis, die naar zijn zonderlingen kopvorm rattenkop of minder juist: Noordsche woelmuis wordt genoemd. Waar het dier ook in Beieren en in Hongarije voorkomt, lijkt die laatste naam minder geslaagd. Op Texel schijnen ze bijzonder veel voor te komen; Dr. Tinbergen vond in uileballen van dat eiland 1500 schedels van den rattenkop, maar van geen enkele andere woelmuis. ☼ Ten slotte komt in het Zuiden van ons land nog een grijze woelmuis voor, die naar zijn verborgen levenswijze tot dusver met den niet bepaald fraaien naam ondergrondse woelmuis wordt aangesproken. Dat dier is een nog veel ijveriger graver dan een van zijn verwanten, behalve dan de waterrat. Heele gangcomplexen graaft hij door weilanden en tuinen, zoodat hij soms wel hinderlijk kan worden. Het is met dat al echter een vrij zeldzaam dier, zoodat de totale schade wel niet zoo heel groot zal worden.

(Slot volgt)

Yucca Filamentosa

DOOR G. KROMDIJK

EEN FRAAI BLOEIENDE VASTE PLANT

ALWEER een vaste plant. Inderdaad, maar ditmaal dan ook een heel bijzondere. Eigenlijk moest ze heelmaal niet bijzonder, integendeel, van algemeene bekendheid zijn, en in elken liefhebberstuin behoorde ze voor te komen. Dit is helaas niet het geval; in bijna geen enkelen tuin treffen we haar aan, of het zou op een groote buitenplaats moeten zijn. Daar zien we nog wel eens een hoekje aangeplant, omdat de tuinbaas zijn planten kent en weet waar ze het best tot hun recht komen. De Yucca behoort tot de familie der Liliaceae en is uit Noord-Amerika afkomstig. Het is een overblijvende vaste plant met immer groene bladeren. De bladeren zijn lintvormig, donker-groen van kleur, eindigend in een punt. Aan den rand hangen lange, dunne vezels, vandaar de naam filamentosa, wat draadvormig beteekent. De bladeren zijn vereenigd in rozetten, waaruit midden zomer de fraaie bloeiwijze verschijnt. Als de Yucca filamentosa in bloei staat, met haar forschen, soms een meter langen bloemstengel, overladen met een schat van groote, klokvormige, hangende, roomwitte bloemen, die zich tegen den avond openen, en daarbij nog een heerlijken geur verspreiden, is ze een sprookje gelijk. Als we deze Yucca, ook wel Virginische Palmlelie genoemd, voor het eerst in vollen bloei zien, dan denken we ongetwijfeld een Oos-

tersch gewas voor ons te hebben, want haar bloei is zoo overweldigend en van zoo'n mystieke schoonheid, dat we niet aan een winterhard gewas durven gelooven. Maar waarom treft men haar dan zoo weinig aan? We weten het zelf ook niet, want bijzonder moeilijk in de verzorging is ze in het geheel niet. We twijfelen er dan ook niet aan, als onze lezers de fraaie afbeeldingen zien, dat ook zij een of meer planten willen bezitten. Door haar eigenaardigen bloei is ze minder geschikt om in den border te planten, ze zal daar tusschen de andere bloeiende gewassen niet het effect geven, dat men met haar bereiken kan. Voor de Yucca moet ge een apart plekje in den tuin hebben, bijv. onder aan den vijver of boven aan een steenen trap, daar eerst kunt ge van haar volle schoonheid genieten. In groote parken en buitenplaatsen ziet men op de prachtige gazons vaak een boom, een conifeer of groote heester als „solitair” geplant. U vindt het mooi en zoudt zooiets in eigen tuin ook graag willen hebben. Doch ge zoudt de natuur verkrachten, want uw tuin en uw gazon zijn daar te klein voor. Maar in het klein kunt ge hetzelfde bereiken door op het gedachte plekje een of meer Yucca's te planten. Vooral een groepje van drie stuks kan buitengewoon mooi zijn. Ze verlangen echter een plekje in het volle zonlicht, terwijl ze het best groeien op een diep losgewerkten bodem, die rijk van stalmest is voorzien. De beste planttijd is in het voorjaar. De vermenigvuldiging geschiedt door uitloopers, zoodat men na een aantal jaren een heel groepje bij elkaar kan hebben, waarvan dan de zwaarste rozetten met een bloemstengel prijken. Na den bloei zijn deze bladrozetten waardeloos. Om eventuele teleurstellingen te voorkomen merken we nog even op, dat de bloei meestal niet het zelfde jaar van planten plaats heeft. Zaadvormen doen de planten hier niet, daar de insecten ontbreken die voor de bestuiving noodig zijn. In hun vaderland worden ze bezocht door een nachtvlinder, de Pronuba yuccasella, die voor kruisbestuiving zorgdraagt, terwijl ze tegelijkertijd haar eieren in de bloemen legt, omdat ze weet dat haar larven moeten leven van die zaden. Men treft nog enkele soorten aan, zooals de Yucca flaccida, die niet zoo heel veel van de filamentosa verschilt. De bladeren zijn dunner, smaller en slapper, terwijl de onderste bladen veelal een omgebogen houding hebben. Op de voorplaat staat de Yucca Whipplei in haar vaderland Californië in vollen bloei. De omgevallen bloemtak bloeide het jaar te voren.

De wonderen van Florence

DOOR LIDA DE BY-VERGOUW

FLORENCE voor den tweeden keer. ☼ U begrijpt: dat be-

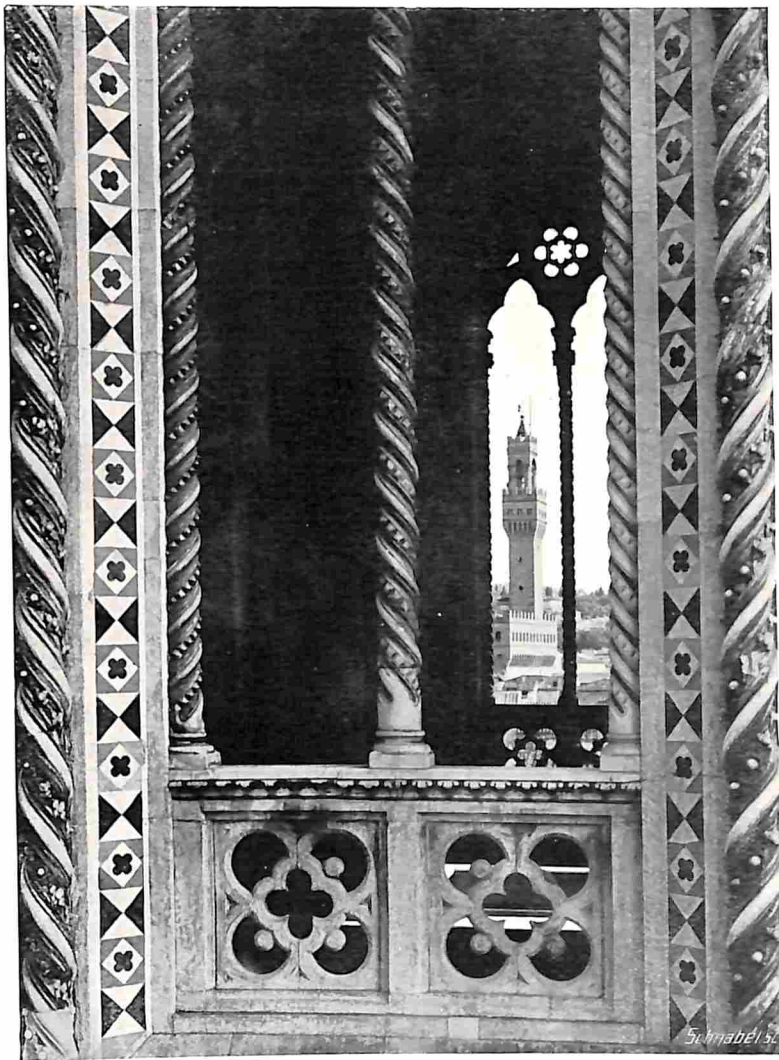

Foto ja. J. Abbing & Zonen, Zeist

YUCCA FILAMENTOSA

teekent grondiger observatie, gemakkelijker oriëntering. ☼ De eerste maal is het alles te overweldigend. Je loopt, met je dikke Baedeker, waarin je nog niet precies weg weet, verbijsterd rond in den doolhof van kunstwerken en o! je slaat zooveel over en je wordt zoo moe, zoo moe. ☼ Je wilt alles tegelijk zien, omdat je tijd beperkt is, je legt een overzettelijken ijver aan den dag, maar je blijft tenslotte, zoo'n eersten keer, de kat in het vreemde pakhuis. Als je dat nu maar wilt inzien, niet tevreden bent met zoo'n chaotische sight-seeing en erkent, dat het beter kan, dan kom je er ook wel toe om het vroeg of laat over te doen. ☼ Desnoods over vele jaren eerst. ☼ Enkele weken geleden keerde ik terug van mijn langdurig verblijf in de heerlijke, oude Toscaansche stad, verfrist, verrijkt, opgebeurd. ☼ Wij, zwaar-op-de-handsche, min of meer pessimistische Noorderlingen, hebben nu en dan zoo'n geestelijk bad dringend van noode en al mag de radicale verandering voor ieder verschillend zijn. — de een verlangt naar de moderne genoegens van Nice, de ander hunkert naar de Zwitsersche bergen

en een derde heeft zijn zinnen gezet op architecturale schoonheid, — eruit moeten we allemaal zoo nu en dan, willen we niet versomberen in den monotonen sleur van het leven van allen dag. ☼ Ik vluchtte dus naar het verrukkelijke Italië. ☼ Werkelijk, het wás een vlucht. ☼ Al die ellendige crisis-gezichten hier om je heen, de stereotiepe conversatie in mineur over inflatie en devaluatie, het gaat je ten slotte zóó grondig vervelen, dat je op een goeden morgen het kloeke besluit neemt, om het, althans voor een poos, lekkertjes te ontloopen. ☼ En ik moge u hier dadelijk met eerlijke dankbaarheid verklappen, dat ik in al die vele weken in het Zonnige Zuiden nog geen tien woorden over de crisis hoorde. ☼ Een opluchting! ☼ Maar terzake, Florence, of liever Firenze, zooals de Italiaansche naam luidt, was mijn doel. ☼ Ik wist, wat ik er zou vinden en had van tevoren nauwkeurig uitgestippeld, hoe ik het alles bekijken, bestudeeren zou. O! Firenze... ☼ Het is een stad, zoo ongelooflijk primitief gebleven en toch zoo modern-bedrijvig: zoo door en door artistiek en toch zoo weinig pretentieus: zoo Middeleeuwsch en toch zoo vol van gouden zon. ☼ Je bent er thuis, zoo gauw je er uit den trein stapt, zelfs al zou

DE TOREN VAN HET OUDE PALEIS TE FLORENCE, GEZIEN DOOR EEN VENSTER VAN DE SANTA MARIA DEL FIORE

Toen JOZEF II, van Oostenrijk zijn zuster Marie Antoinette eens te Parijs bezocht, keek hij geroerd naar haar kapsel en zeide: „Toni, dat doet me werkelijk goed, — je frisuur herinnert me aan den Stefanstoren!”

je geen woord Italiaansch verstaan. Het is geen stad, waar de vreemdelingen-exploitatie er duimendik op ligt, zooals in talloze, mondaine kuuroorden; het leven van de inboorlingen gaat er rustig zijn gang, ondanks de zeer vele mensen uit

PANORAMA VAN FLORENCE VAN DE HEUVELS VAN FIESOLE

andere landen, die er gekomen zijn, om zich te laven aan de eeuwig-bruisende bronnen van edelst kunstgenot. — Hoe moet ik u Firenze beschrijven? ☞ Een centrum — „Antico centro” — van bochtige kronkelstraatjes, slecht geplaveid, met winkeltjes als donkere toko's in een of ander Chineesch kamp: griebusjes vol animo toch, waar grage koopers, „n'en déplaie” de crisis, zich voor de toonbanken verdringen; . . . maar wijd-uitgelegd om dat middeleeuwsche centrum heen, tot ver over de daken der oude, oude gebouwen vol schatten van primitieve kunst, de weelderig-brede „viales”, majestueuze boulevards, omzoomd door de statige „palazzo's” die in hun voorname waardigheid den deftig-stoeren eenvoud verkondigen van de vele geslachten, die er door de eeuwen heen in hebben geleefd. ☞ Hoog boven de deinende dakenzee koepelen zich de onverstoorbare wachters als Santa Maria del Fiore, Orsanmichele, San Lorenzo en aan den voet van strenge kunst-centra, als het Palazzo Vecchio, de Uffizi en het Palazzo Pitti, slingert, een moiré-ceintuur gelijk, het glanzende watervlak van den Arno, overhuifd door imponerende boogbruggen, waarvan de Ponte Vecchio met zijn karakteristieke goudsmidswinkeltjes ter weerszijden wel de meest merkwaardige is. ☞ Firenze's inwoners trekken zich van vreemdelingen, of deze Engelschen, Hollanders of Amerikanen zijn, heel weinig aan. Zij zullen ze beleefd tegemoet treden, hoffelijk inlichten en dolgraag als cliënten of gasten bij zich ontvangen, maar daarmee houdt het ook absoluut op. ☞ Ze bouwen geen buitensporige caravanserais, organiseren geen lokkende festiviteiten, moderniseeren geen openbare gebouwen of verkeersmiddelen, ten gerieve van „koning Vreemdeling”. Want ze weten, dat Firenze à tout prix zijn cachet van oude, charmante kunststad moet behouden, ze zijn zelf, hoe eenvoudig en weinig veeleischend ook, te zeer kinderen van het beroemde Toscaansche land om niet te begrijpen, dat elke gewelddadige moderniseering hier onherroepelijk schaden zou. ☞ Daarom blijven de griebusjes met hun malle, donkere winkeltjes, hun sombere colonnades, vol oliebolwalm en knoflookgeuren, gehandhaafd. ☞ Daarom laten ze er lustig de parkietjes en kanaries van den vogelkoopman tetteren en kwetteren, al sist en schuimt het vlak daarnaast in de braadpan van de spaghetti-juffrouw, dat de menschen elkander haast niet kunnen verstaan. Daarom wachten de autoriteiten zich wel, de regeling van het verkeer ter hand te nemen, dat hotst en botst, maar dat toch, wonder boven wonder, zonder ongelukken afloopt en juist door zijn ongebreideldheid de zoet-gemoedelijke stemming schept, die

zoo geheel eigen is met den aard van dit optimistische volk. ☞ Hoe zou het trouwens mogelijk zijn om aan deze propvolle stegen nog een volumineuzen verkeerspaedagoog toe te voegen? De naïeve Mariabeeldjes, in hun bloemversierde nissen, zouden er slechts een medelijdenden, middeleeuwschen glimlach voor over hebben. Het gaat immers goed, zooals het gaat: rumoerig en toch rustig, lawaaiig en toch zonder eenig conflict, . . . de menschen jachten en slenteren, gebaren en discussieeren en trappen elkaar op hielen en teenen en de serene Mariafiguur in haar nisje, grijs van Florentijnsch stof, dat zich herhaalt op elken straathoek en boven iedere sombere „portone”, vermaakt zich om al dit gedoe . . . En licht . . . ☞ Achter het verweerde glas flakkeren, schuchter, de vlammetjes der goedkoope kaarsen, kwijnen, gelaten, de allang onfrisste, half-verlepte bloemen . . . ☞ O, Florence . . . ☞ Ik ken geen stad, zóó innig, zóó argeloos, maar ook zóó ontzaglijk majestueus. ☞ En nu praat ik nog niet eens over de rijkdommen der onvergelykelijke musea, der kerken, der oude kloosters. Het is het aspect van deze stad, de aanblik, die je vastgrijpt, je hypnotiseert met een kracht, zóó intens, dat het je roert tot in de ziel. ☞ Een der eerste dagen richtte ik mijn schreden naar de Piazza della Signoria. ☞ Ik wist, wat ik er vinden zou. Maar daarom juist. Het is het groote, imponerende plein, omzoomd door oude, oude gebouwen, waar Savonarola, de boetprediker, eenmaal werd verbrand. ☞ De geest van de Middeleeuwen waart er rond om die stoere, grijze complexen, spreekt er uit iederen steen, uit elk zwaar getralied venster. ☞ Mazzelende kooplui, breedsprakig en joviaal, staan er in compacte groepen bijeen, den rug gekeerd naar den machtigen kolos, die het Palazzo Vecchio is en waarvan hun te-zeer-verwende-oog nog alleen de pracht ziet in de avonduren, wanneer schrille schijnwerpers, in majesteitlijken glans, de gevels en de monumentale beelden verlichten. ☞ Ja, die beelden. ☞ Aan den voet, rond den ingang van het oude paleis, staan ze gegroepeerd, kunstwerken van Michel Angelo, van Cronaca, van Giambologna, monumenten, meer dan levensgroot, volmaakt van schoonheid, heroïsch van houding en expressie. Ik ving mijn bedevaart aan bij het eindpunt van het rammelende trammetje, daar, waar lijn 6, altijd propvol, niet meer verder schijnt te kunnen. ☞ Ik flaneerde, dadelijk verdiept, langs de plechtige arcaden van de Loggia dei Lanzi, hervond er weer de in zwarte schaduw verscholen groepen als de „Maagdenroef” van Giambologna en de Perseus van Cellini en stond toen in éénen voor den hoofdingang van het mij zoo dierbare

DE ARNO TE FLORENCE. OP DEN VOORGROND DE PONTE VECCHIO MET DE ACHTERGEVELS DER GOUDSMIDSWINKELS

Palazzo Vecchio, met zijn imposante Davidfiguur van Michel-Angelo aan den linkerkant. ☼ Die houding, de stand van dat giganten-lichaam, met zijn formidabele spierbundels, zijn tors, gewelfd en gespannen, al gereed voor den strijd, maar noteer dan tevens de nobele uitdrukking van dien kop, die de belichaming is van jeugd en van adel beide! En langs dat wondere beeld gingen, druk en doenig, de menschjes, kleine, zwarte poppetjes, die nog niet reikten tot aan zijn voet, ze gingen en kwamen en ze beseften niet, dat ze hier opgenomen waren, met al hun moderne, nerveuze gedoe, in de eerbiedwekkende sfeer van oude, volmaakte schoonheid. Ik wandelde naar links om de „Vasca” te bereiken, de fontein van Neptunus, die, gedragen door de groteske paardelichamen, wel het mooiste ornament vormt van dezen kant van het plein. ☼ En ik huiverde bijna van heilig respect voor het genie van die machtige grootten der Oudheid, wier naam één is met Firenze en met heel het verrukkelijke Italië.

KALANCHOË GLOBULIFERA COCCINEA

EEN FRAAI BLOEIENDE VETPLANT

BIJ het verder doordringen in het wonderlijke rijk der Succulenten komen wij steeds meer planten tegen, die wel zóó zeldzaam mooi zijn, 't zij van blad, 't zij van vorm, of wel heerlijk bloeiend, dat men geneigd is bij iedere nieuwe ontdekking te verklaren: dit is nu toch werkelijk de állermooiste van alle Vetplanten. ☼ De natuur zorgt er dan in rijken overvloed wel weer voor, dat spoedig na zoo'n proclamatie een volgende plant verschijnt, die de vorige nog overtreft. En zoo zal 't wel altijd door gaan. ☼ Wij zullen dus veiligheidshalve van Kalanchoë globulifera niets zeggen, dan dat zij een bijzonder mooie Succulent is; hoewel de verleiding groot is, om haar tot de állermooiste te verklaren. Zie op blz. 336 zoo'n plant eens aan: een stevig struikje, dat tot 30 cm hoog wordt. De stengels vertakt, en bezet met glimmend-groene, getande blaadjes, echte sappige Succulentenbladeren, met een smal rood randje afgezet. De bloemen: op de hoogte, aan de uiteinden der takken ontstane bloemstengels heele schermen vol kleine, fel-roode bloempjes, een kleur, zóó intens scharlaken, als we bij geen enkele andere Succulent tot nu toe zijn tegengekomen. Een genot om naar te kijken, zoo'n plant; te meer omdat de bloemen weken lang goed blijven. En een dubbel genot, omdat deze prachtige, uit Madagascar afkomstige plant in Februari begint te bloeien en dus een welkom bezit moet zijn voor iederen liefhebber, die wel weet hoe weinig van zijn Succulenten in de vroege voorjaarsmaanden bloeien willen. ☼ 's Winters moet de plant licht en koel staan (55—60 gr. Fahrenheit); 's zomers kan zij buiten doorbrengen, maar liefst in den kouden bak, zoodat wij bij aanhoudende

regen en koude de ramen er weer over kunnen leggen. Zij moet dan wel zonnig staan. ☼ Zelf zaaien gaat heel goed; in zaadpannen doet men (liefst gesteriliseerden) grond: oude, goed verteerde bladaarde en scherp zand. De pannen worden tot even beneden den rand gevuld en daarna wordt het zeer fijne zaad uitgespreid over de oppervlakte. Dan overnevelen wij 't met den rafraîchisseur, dekken 't af met glas en een stuk wit papier (tegen zonnebrand), graven het in op het

DE DOM VAN FLORENCE, SANTA MARIA DEL FIORE

tablet van de warme kas (70—75 gr. Fahrenheit) in de turf-molm en houden het zaad daar tot het ontkiemd is, verspeend kan worden en dan niet meer op het tablet behoeft te staan. De jonge plantjes worden eenige malen verspeend; bij de laatste verpotting wordt er wat klei door den grond gemengd. ☼ Hoewel de winter een rusttijd beteekent, moet tegen den bloei natuurlijk weer meer water gegeven worden en daar gaan we mede door, totdat de bloei is afgelopen.

L. S.

SCHEMERING

DOOR NONNIE WIEMEYER

Loom ligt de hei
In avondrood gevangen;
'k Zie in de vert'
Wat gouden wolken hangen
Stil staat een huis
Naast donkergrijze dennen,
Alsof ze saâm de rust
Van avondschemer kennen
't Is of de sfeer
Na zon-begoten dag
Door geen geluid
Verbroken worden mag
Het bosch verwaast
In langzaam groeiend duister,
De boomen buigen zich
Tot mijmerend gefluister,
Dan komt de nacht

MOOKERHEI

(Slot van bladz. 327)

OF bij de ooievaarsbek, als de zaaddoosjes rijp zijn. Tik, even met den nagel er tegen, open springt de doos en de zaadjes vliegen rond

als het zaad uit den arm-zwaai van een zaaier. ☼ En als de zon onder is, zit je bij de Teunisbloemen, ziet hoe ze in den avond de geurige bloemkronen open zetten en de vliedertjes van den nacht lokken. En bij een avond-wandeling door de droge heide naar Middelaar ga je zelf af op den aromatischen adem van de nachtorchideeën. Kleine sensaties. ☼ Grootere onderga je, wanneer je planten, bloemen vindt, die Heukels als zeldzaam aanduidt en die

in een van onze vijf wereldjes van de Mookerhei zich hebben kunnen handhaven of van ver overgewaaid, hier bodem konden vinden. ☼ En dan is er nog zooveel, dat je om de zuivere schoonheid waardeert. ☼ Op den hoogen heuvelrug

zijn het de majestueuze sparren, bij den plas in de heide zijn het de rose schermen van de zwanebloemen, in het witte, blakende zand de sierlijke hagedisjes, die de bewondering

wekken, ieder door hun schoonheid van eigen vorm en kleur, symmetrischen bouw, lichte sier en elegante lijn. ☼ Ook de nacht heeft zijn schoonheid, zijn stemming. Vooral de lichte manenacht, waarin alles staat in dat zilverige licht, dat door de boomen heen druïpt, over de heide wegvloeit, speelt met de nevels, die als gedaanten soms rondwaren, om eenzame boomen lichte gewaden hangen en van dit land der Mookerheide een sprookjeswereld maken. En heel onwerkelijk klinken daarin de geluiden van het leven, het geheimzinnige krassen der uilen, de schreeuw van een wilde eend, die door het licht zijn weg zoekt. ☼ Ook de donkere nachten met de sterke fonkeling der sterren hebben hun bekoring, brengen sensaties. Op de heide, waar het verschiert tot aan den horizon reikt, zie je de volmaakte ordening der hemellichamen in hun beelden en banen. En evenzoo de nachten met de wilde wolken en met de boomen, waardoor de stormwind suizend voorbijvliegt, met het bosch als donkere, ruischende golven. En als dan in de verte het vee in de weiden angstig loeit! ☼ Geloof maar dat zoo'n verblijf in een tent, op de Mookerheide, temidden der vijf wereldjes, een genot biedt, dat door geen ander vacatieverblijf wordt geëvenaard. ☼ En niet alleen daar! Maar de aandacht

moet uitgaan naar de wonderen van flora en fauna, naar de wonderen van hemel en aarde, naar de heerlijkheid en het ge-

weld der elementen. En die aandacht moet synoniem zijn met eerbied!

SCHOPENHAUER wist de tafelgenoe-gens naar waarde te schatten. Op een dag was hij te gast bij Rothschild te Frankfurt. Voor zijn cou-vert stond een batterij wijn-glazen. Met welbehagen had de filosoof twee borden schildpadsoep gegeten en leunde achter-over in zijn stoel, toen een bediende met een flesch wijn kwam om in te schenken. Vlug schoof Schopenhauer hem het kleine

dessertglas toe. ☼ De bediende fluisterde: „Het groote glas alstublieft, mijnheer, dit is voor den fijnen dessertwijn!” ☼ „Schenk maar gerust in,” fluisterde Schopenhauer terug, dat groote glas heb ik noodig als de fijne dessertwijnen komen!”

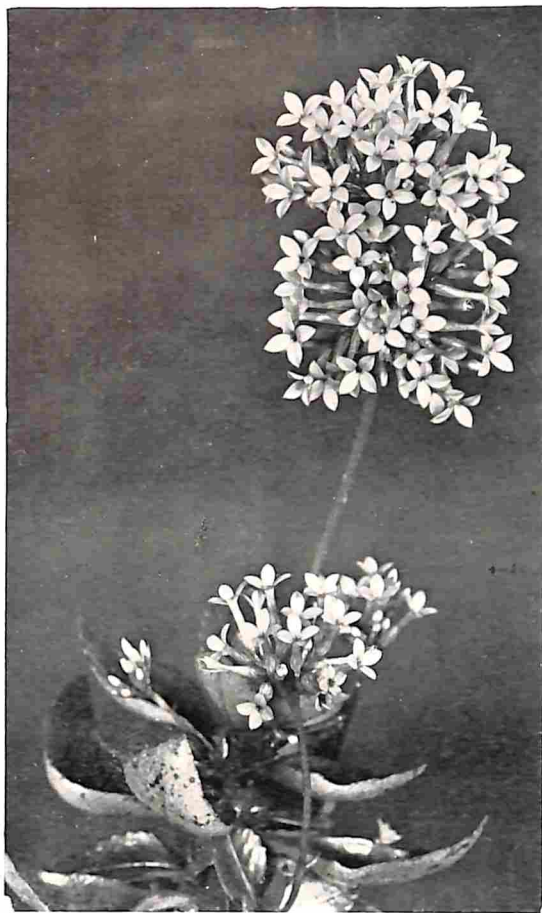

Foto Tubergen

KALANCHOË GLOBULIFERA COCCINEA

VOLOP ZOMER OP DEN AMERSFOORTSCHEN BERG